

Cap a l'Espai Català Transfronterer

Les comarques de la Catalunya Nord i les de la demarcació de Girona formen un espai social, geogràfic, econòmic i cultural molt homogeni, trencat administrativament per la frontera francoespanyola. La Generalitat de Catalunya i el Consell General dels Pirineus Orientals, juntament amb les institucions de la zona, impulsen un "eurodistricte" que cerca superar les dificultats derivades del fet fronterer.

Si algú de Ceret (Cerdanya) ha enviat una felicitació de Nadal per correu a un parent o amic de Puigcerdà, a la mateixa comarca i només a 20 quilòmetres de distància, haurà necessitat més temps i més diners en segells que no pas si algú ho fa des de Figueres (Alt Empordà) i l'envia a Oriola (Baix Segura), a 652 quilòmetres. La diferència és que les primeres poblacions són sota el paraigua de dos estats diferents, el francès i l'espanyol, i, per tant, la correspondència es distribueix a través dels serveis internacionals de les centrals de correus dels dos estats. El mateix passa si la felicitació nadalenca es vol fer de viva veu, per telèfon. Algunes companyies de telefonia ofereixen tarifes planes i cost zero per a "trucades nacionals". Òbviament, aquesta tarifa no s'aplicarà per a la trucada de Puigcerdà a Ceret. En canvi, per exemple, sí que s'aplicarà de Puigcerdà a l'illa de Fuerteventura, de l'arxipèlag de les Canàries, a més de 2.500 quilòmetres de distància. Aquests són només un parell d'exemples, però n'hi ha molts més. D'aquesta manera, més enllà d'arguments més o menys polítics, queda clar que la frontera francoespanyola que parteix les comarques del nord dels Països Catalans afecta directament el dia a dia de les persones que viuen en aquesta regió transfronterera. Mitjans de transport públics, serveis de comunicació, serveis d'atenció o la planificació d'infraestructures compartides són alguns dels àmbits en què el trencament territorial que imposa la frontera política genera més problemes per als ciutadans.

Seu del Consell General dels Pirineus Orientals. Organisme que impulsa, juntament amb la Generalitat de Catalunya, l'eurodistricte.

Això ha fet que, amb el temps, les institucions catalanes de les dues bandes de les Alberes hagin vist la necessitat de coordinar-se per trobar fórmules organitzatives que permetin superar aquestes dificultats que condicionen la vida quotidiana.

Així, ja el 2004 es va començar a gestar un projecte que al mes de juny d'enguany es va convertir en un dels punts principals de l'acord-marc de cooperació transfronterera entre la Generalitat de Catalunya i el Consell General Pirineus Orientals: treballar conjuntament per crear "un marc jurídic i territorial global que permeti, mitjançant una estructura comuna, eliminar els obstacles per a la construcció d'un veritable espai transfronterer".

Un espai geogràfic i econòmic homogeni. Sota aquest impuls es proposa la creació de l'Espai Català Transfronterer, integrat per les comarques de la Catalunya Nord i les de la demarcació de Girona. Aquest espai configura un territori amb uns eixos socials, econòmics, geogràfics i culturals homogenis. Més d'un milió d'habitants distribuïts en 453 municipis (227 al nord i 226 al sud -220 de la demarcació de Girona i 6 de la de Lleida-) formen aquest espai que s'es-

tén en uns 10.000 quilòmetres quadrats.

Per organitzar aquesta cooperació transfronterera es proposa la creació d'un "eurodistricte". Es tracta d'un organisme de gestió compartida per totes les institucions de l'àrea, amb l'objectiu de potenciar una "unificació europea de proximitat, a escala local i internacional".

L'objectiu de l'eurodistricte, com dèiem, seria afavorir l'harmonització de serveis i de planificacions territorials d'aquest espai homogeni però dividit per una frontera estatal. Per això, la concreció dels objectius d'un organisme d'aquest tipus ofereix un ampli ventall d'accions, com per exemple: facilitació de vies de col·laboració entre institucions, reforç de xarxes transfrontereres de pols de competitivitat i tecnologia, impuls de projectes econòmics conjunts, vertebració d'un espai laboral comú, incentivació de la creació de mitjans de comunicació transfronterers, estructuració de serveis de telefonia i postals comuns, disseny de polítiques de turisme conjuntes o, entre d'altres, la concertació de polítiques rurals, urbanes i de medi ambient comunes.

Com es preveu en el projecte, en l'eurodistricte hi poden tenir cabuda

totes les administracions d'aquest espai transfronterer, ordenades segons diversos cercles de participació. Aquesta ordenació l'encapçalen la Generalitat de Catalunya i el Consell General dels Pirineus Orientals, però també hi poden participar les "aglomeracions" [equivalent a les àrees metropolitanes], ciutats, viles, serveis estatals, la Diputació de Girona, els consells comarcals, els "països" [entitats supramunicipals de la Catalunya Nord] o les associacions municipalistes, les cambres de comerç, les universitats, etc.

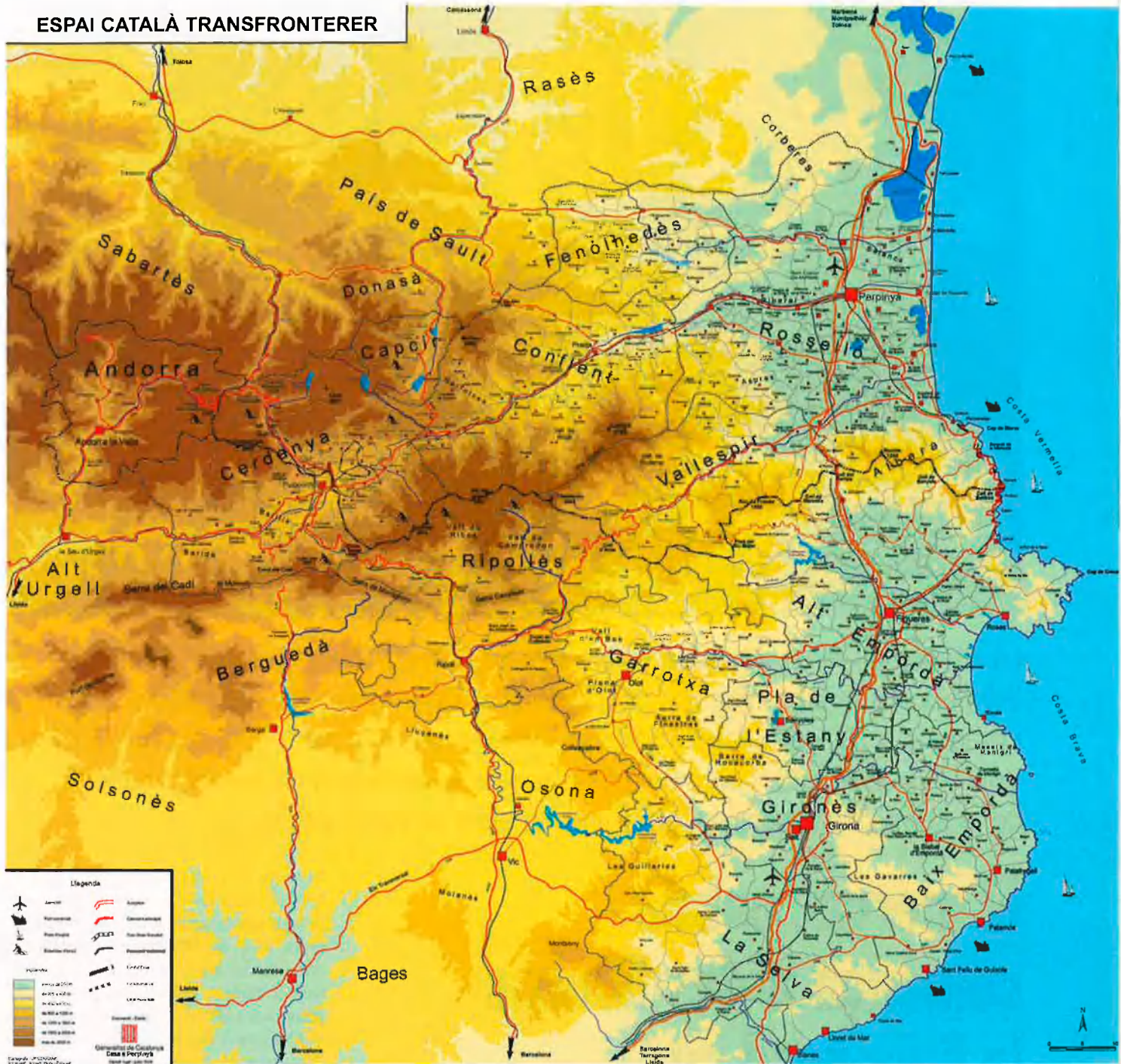
Actualment, després d'una primera fase de conceptualització, el projecte es troba en un segon pas, en el qual un comitè de seguiment, integrat per les diverses institucions de la zona, analitza i organitza dos àmbits, el polític i el tècnic. En l'àmbit polític el comitè de seguiment treballa l'arquitectura institucional del projecte. Cal tenir present que les organitzacions polítiques institucionals a les dues bandes de la frontera són molt diferents i cal cercar els equilibris i les equivalències institucionals. Més enllà d'aquest treball polític, en l'àmbit tècnic el comitè de seguiment avalua com es poden executar jurídicament i administrativament les diverses propostes.

El darrer nivell d'aquest procés serà la creació del nou organisme transfronterer, que comportarà la desaparició del comitè de seguiment.

Altres propostes semblants a Europa. La proposta de la creació de l'eurodistricte, l'Espai Català Transfronterer, té antecedents que ja funcionen dins de la UE. Jurídicament, aquesta proposta s'emmarca en diversos punts de la legislació europea, com el tractat de Baiona (1995), la legislació de l'estat francès sobre l'anomenat "districte europeu" (agost del 2004) o el reglament de la UE sobre l'"Agrupació Europea de Cooperació Territorial" (juliol del 2006).

En altres territoris fronterers de l'estat francès ja hi ha organismes similars al que ara es proposa des de Catalunya. Aquest és el cas, per exemple, de la Regió Pamina, entre el nord d'Alsàcia i el Palatinat-Mittlereroberrheim; la Plataforma transfronterera, de les Flandes francesa i belga; l'Eurodis-

ESPAI CATALÀ TRANSFRONTERER

tricta entre les regions d'Estrasburg i Khel, o l'Eurociutat basca de Baiona.

Un pas més en la col·laboració.

El projecte de l'eurodistricte català significa un pas més enllà de la cooperació entre administracions. Fins ara, les col·laboracions comportaven una inversió per a un projecte concret, cofinançat per institucions de les dues bandes de les Alberes, sense arribar mai a constituir un organisme de gestió conjunta.

Altres nivells de cooperació més concrets són els agermanaments entre poblacions de banda i banda de la frontera política. Aquest tipus de col·laboracions tenen més o menys contingut, però difícilment van més enllà de trobades esporàdiques i de caràcter festiu i folklòric.

L'impuls de l'eurodistricte no pretén ser una alternativa a altres projectes transfronterers, com és el cas de l'Euroregió. Tot al contrari, aquest projecte es pot convertir en un element dinamit-

zador i complementari, ja que es fixa en una escala diferent, més propera a la local. Així, l'eurodistricte pot esdevenir una bona eina per a la planificació territorial comuna que permetria afrontar els problemes i els anomenats diferencials transversals (administratius, fiscals, infraestructurals, de mobilitat, etc.) que genera l'existència de la frontera francoespanyola en aquesta àrea.

Enric Rimbau